

ECONOMIC SURVEY OF SWEDEN 2008

**SWEDISH TRANSLATION OF THE EXECUTIVE SUMMARY
AND ASSESSMENT AND RECOMMENDATIONS**

Under embargo – not to be released in media until Wednesday 3 December 2008, 15:00 CET.

The complete Survey is only published in English and French.

SAMMANFATTNING

Tack vare starka ekonomiska institutioner och goda grundförutsättningar är Sverige väl rustat att hantera följderna av den globala finanskrisen. Konjunkturen har vänt och självfallet är den främsta utmaningen på kort sikt att ta sig igenom nedgången utan att äventyra den långsiktiga makroekonomiska stabiliteten.

Genom sunda strukturreformer har den materiella levnadsstandarden ökat kraftigt i Sverige under de senaste tio till femton åren. Avreglering av olika marknader har fått fart på produktivitetstillväxten och den senaste tidens reformer har minskat utanförskapet visavi arbetsmarknaden och bidragsberoendet. Den relativa nedgången under de föregående årtiondena håller gradvis på att vända. Den här rapporten fokuserar på hur man kan främja fortsatt ekonomisk tillväxt och samtidigt bevara den sociala sammanhållningen. Följande politiska utmaningar undersöks:

Hållbar finanspolitik och fortsatta skattereformer för att främja tillväxten. Det stora överskottet i de offentliga finanserna och den relativt låga statsskulden möjliggör vissa stimulansåtgärder. Det finanspolitiska ramverket bör emellertid stärkas genom att målen på ett tydligare sätt kopplas till långsiktiga aspekter. Sverige hade tidigare det högsta skattetrycket i OECD-länderna men har börjat placera sig längre ned på listan. Utmaningen är nu att fortsätta med skattesänkningarna och fokusera på de största hindren för tillväxt, nämligen de som beror på företagsbeskattning och inkomstskatt – detta med vederbörlig hänsyn till fördelningsaspekten.

Förbättring av utbildningssystemet och sysselsättningsresultaten för ungdomar. Trots att den totala sysselsättningsgraden hos befolkningen är hög är ungdomsarbetslösheten utbredd. En förklaring är att det på grund av de höga lägstalönerna och de strikta bestämmelserna om anställningsskydd krävs hög kompetens för att få ett fast arbete. Grundskolans kvalitet kan förbättras, särskilt när det gäller matematik och naturvetenskap. Gymnasieskolan skulle kunna förbereda ungdomarna ännu mer för arbete, framför allt genom fler arbetsplatskontakter. Studenterna bör slutföra sin högre utbildning och komma ut på arbetsmarknaden tidigare. Universiteten skulle kunna dra nytta av större frihet att utvecklas, eventuellt med stöd av en undervisningsavgift. Men när allt kommer omkring kan man förmodligen bara komma till rätta med den oproportionerligt höga ungdomsarbetslösheten om man också tar itu med grundläggande stelheter på arbetsmarknaden.

Fortsatt privatisering. Med så många statligt ägda företag har det varit lätt att göra en lista över vilka som först borde säljas ut. Privatiseringen måste gå vidare framöver på de många områden där samhällsmålen uppfylls på ett bättre sätt med öppna, reglerade marknader än med statligt ägarskap.

BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Högre relativ levnadsstandard är en viktig utmaning

Tack vare en aktiv, framåtblickande inställning till ekonomiska reformer har Sverige fått stor internationell uppmärksamhet under de senaste åren. Omkring 1970 var Sveriges BNP per capita mindre än 10 procent lägre än USA:s men efter den djupa krisen i början av 1990-talet hade skillnaden ökat till i det närmaste 25 procent. Sverige har nu börjat komma i kapp, dels på grund av marknadsorienterade reformer som har främjat produktivitetstillväxten, dels på grund av den senaste tidens reformer för att göra det attraktivt att arbeta. Det har minskat andelen vuxna som lever på inkomstersättning. Den här rapporten fokuserar på hur Sverige kan fortsätta att knappa in genom bättre strategier för att främja den ekonomiska tillväxten. En tillväxtorienterad reformagenda kan bidra till social sammanhållning. Ett växande skatteunderlag skulle nämligen minska trycket på de offentliga finanserna och utbildnings- och arbetsmarknadsåtgärder skulle kunna främja en jämnare sysselsättning och lika möjligheter för individerna.

I den här undersökningen granskas särskilt följande viktiga utmaningar:

- *Långsiktig hållbarhet för de offentliga finanserna och ett tillväxtorienterat skattesystem.* Sverige har uppnått en sund finansiell ställning genom fortlöpande konsolidering sedan krisen i början av 1990-talet. Detta måste vidmakthållas. Det finanspolitiska ramverket bör stärkas med mål som på ett tydligare sätt är härledda från långsiktiga överväganden. Med utgångspunkt från den senaste tidens skattesänkningar skulle ytterligare reformer kunna främja tillväxten. I den processen är det viktigt att undvika undantag som tjänar särskilda intressen.
- *Utbildningspolitiken och sysselsättningsresultaten för ungdomar.* Trots att den totala sysselsättningsgraden hos befolkningen är hög har ungdomarna fortfarande problem på den svenska arbetsmarknaden. Uppmärksamhet måste ägnas åt både utbildningssystemet och institutionerna på arbetsmarknaden..
- *Privatisering och konkurrens.* En minskning av det statliga ägandet, som för närvarande omfattar en lång rad branscher, kommer att gynna den svenska ekonomin. I fortsättningen kommer det att vara viktigt att kombinera privatisering med reformer för att säkerställa en effektiv konkurrens som bör kunna förbättra välfärden.

BNP-tillväxten kommer att vara svag på kort sikt ...

Den viktigaste ekonomiska utmaningen på kort sikt kommer att vara att hantera följderna av finanskrisen. Tillväxten har avstannat sedan i början av 2008 på grund av låg konsumtion och export, och konsumenterna har drabbats av högre räntor, högre livsmedels- och energipriser, sjunkande bostadspriser och en allt svagare arbetsmarknad. Exporttillväxten väntas bli fortsatt dämpad beroende på nedgången hos viktiga handelspartner. Företagen kommer troligen att minska sina investeringar. På grund av den minskande efterfrågan kommer stora outnyttjade marginaler att uppstå. Slutligen kan nedgången komma att bli ännu kraftigare om stora nedskrivningar av svenska bankers tillgångar i Baltikum skulle komma att undergräva balansräkningarna. Det skulle kunna begränsa krediterna i Sverige.

... och den makroekonomiska politiken har börjat lättas upp

När det gäller de offentliga finanserna kommer starka automatiska stabilisatorer att fungera som en viktig konjunkturdämpare. Regeringen har dessutom aviserat ett antal åtgärder i budgeten för 2009 som innebär en minskning av det konjunkturrensade överskottet med uppemot 1 procent av BNP nästa år. Detta måste ses mot bakgrund av de stora överskotten de senaste åren. Statens nettoutlåning uppgick till 3,5 procent av BNP 2007, vilket får bedömas klara det medelfristiga målet om 1 procent med god marginal. Det konjunkturrensade budgetsaldot väntas hamna på över 1 procent av BNP under 2009, även efter den planerade stimulansen. De offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet skulle därmed inte komma att undergrävas. Förslag till ytterligare diskretionära åtgärder bör emellertid vägas mot det faktum att budgetbalansen ofta blir sämre under konjunkturedgångar än vad som förutses med hjälp av de vanliga metoderna för konjunkturjustering.

Under sommaren nådde inflationen nivåer som inte har förekommit sedan i början av 1990-talet, dvs. över 4 procent. Utvecklingen drevs på av höga bränsle- och energipriser. Dessutom ökade boräntekostnaderna för privat ägda bostäder snabbt från mitten av 2006, vilket direkt drev upp KPI-inflationen. Samtidigt steg inflationsförväntningarna, även de långfristiga, vilket ledde till att Riksbanken i september höjde reporäntan till 4,75 procent. I takt med att finanskrisen trappades upp, försvagades tillväxtutsikterna och inflationsriskerna minskade. Detta ledde till att flera centralbanker i OECD-länderna, däribland Riksbanken, sänkte räntorna i början av oktober. Reporäntan sänktes igen till 3,75 procent i slutet av oktober, men det kan bli nödvändigt med ytterligare sänkningar under de kommande kvartalen.

Vilka finanspolitiska mål och regler bör Sverige ha i framtiden?

Sveriges goda finanspolitiska resultat har uppnåtts genom en politik som har bidragit till att hålla nere utgifterna och minska skulderna, bland annat genom mål för finansiellt sparande, utgiftstak och krav på budgetbalans för kommunerna. Den offentliga sektorns finansiella nettoställning har förbättrats från en nettoskuld på över 25 procent av BNP i mitten av 1990-talet till nettotillgångar på 20 procent av BNP 2007. Tack vare pensionsreformen i slutet av 1990-talet står Sverige dessutom bättre rustat för åldrande än de flesta andra OECD-länder.

För att garantera sunda och hållbara offentliga finanser på längre sikt bör överskottsmålet finslipas och fastställas på grundval av en bedömning av den långsiktiga finanspolitiska utvecklingen och med hänsyn till behovet av att behålla det finanspolitiska handlingsutrymmet vid allvarliga konjunkturedgångar. Att garantera hållbarhet bör betonas som det viktigaste målet, vilket i sig innebär att politiken kan förbli oförändrad utan att skatterna behöver höjas och utan att det leder till ökad skuld som i sin tur skulle driva upp räntorna och skapa såväl makroekonomisk instabilitet som instabilitet på finansmarknaden. Hållbara offentliga finanser är också en förutsättning för en jämn resursfördelning mellan generationerna. En noggrann analys av statens balansräkning, detaljerade och långsiktiga beräkningar av utgifterna samt bedömningar av den finanspolitiska hållbarheten och fördelningen mellan generationerna bör användas för att ge stöd till de finanspolitiska målen. Målen kan fastställas med utgångspunkt från antaganden och metoder som granskas av Finanspolitiska rådet. Regeringen har påbörjat sitt arbete med att se över det finanspolitiska ramverket för att kunna stärka det och garantera de offentliga finansernas hållbarhet.

För att kunna hantera det finanspolitiska trycket på lång sikt krävs en mångfasetterad inriktning. Den nuvarande politiken bygger på en överskottsstrategi och på ökat arbetskraftsutbud för att öka skatteintäkterna och minska utgifterna för inkomstersättningar. Det är lämpligt att till en viss grad bygga på en strategi med överskott, särskilt via inkomstpensionssystemet i vilket överskotten återspeglar att det finns fler som bidrar till systemet än som uppbär pension – en situation som inom kort kommer att vara den motsatta. Men det kommer också att behövas andra strategier, särskilt för att uppfylla kraven på en högre

servicenivå, och då är överskottsstrategin inte lämpligt. Att minska utgiftsökningarna bör därför ständigt stå i fokus för politiken, inbegripet åtgärder för att öka effektiviteten genom valfrihet och konkurrens. Dessutom kan vissa av dagens offentligt finansierade tjänster finansieras privat.

Skatt och tillväxt: Vilken inriktning bör Sverige välja?

De senaste åren har Sverige genomfört ambitiösa skattesänkningar för att främja tillväxten. Landet hade tidigare det högsta skattetrycket i OECD men har börjat flytta ner på listan. Den här processen bör fortsätta parallellt med utgiftsätstramningar. Enligt OECD:s senaste skatte- och tillväxtundersökning är bolagsskatten den mest snedvridande skatten, följt av inkomstskatten och därefter konsumtionsskatten. Fastighetsskatten är den skatt som är minst skadlig för tillväxten. Mot denna bakgrund är den planerade sänkningen av bolagsskattesatsen från 28 procent till 26,3 procent under 2009 förnuftig. Att Sverige fortsätter att gradvis sänka bolagsskatten och nyligen har avskaffat förmögenhetsskatten förbättrar landets attraktionskraft när kapitalrörligheten ökar. Lägre arbetsgivaravgifter för små och medelstora företag, vilket ibland diskuteras, riskerar däremot att hämma deras tillväxt och skulle snedvrیدا konkurrensen.

När det gäller inkomstskatten krävs ytterligare reformer. Den totala marginella skatteken (avgifter, inkomst- och konsumtionsskatter tillsammans) uppgår fortfarande till 70 procent och uppstår strax över den genomsnittliga heltidslönen. Den berör en tredjedel av alla heltidsanställda. En sådan hög marginell skatteken är troligen en del av förklaringen till att den genomsnittliga arbetstiden är så kort. Den bidrar inte heller till företagandet, humankapitalbildningen eller till att behålla eller dra till sig högkvalificerad arbetskraft från utlandet. Det är därför uppmuntrande att man nu behandlar förslag om att höja inkomströskeln för den statliga inkomstskatten, vilket rekommenderades i den förra rapporten från OECD. Utifrån detaljerade modeller har det beräknats att de påföljande dynamiska effekterna när det gäller arbetskraftsutbudet skulle bli större än med ett utökad jobbskatteavdrag. En sänkning av den statliga inkomstskatten skulle bli ännu mer övertygande om man tog hänsyn till effekterna på humankapitalbildningen och den internationella rörligheten.

Eftersom dessa effekter troligen kommer att bli allt viktigare är det nödvändigt att hitta pragmatiska sätt att fortsätta att sänka den statliga inkomstskatten. Intäkterna från inkomstskatten utgör bara 1,3 procent av BNP. Också stora sänkningar skulle alltså vara relativt billiga när de dynamiska effekterna av ett utökad skatteunderlag vägs in. Sådana sänkningar möter ofta motstånd eftersom den statliga inkomstskatten är ett av de få kvarvarande element som gör det svenska skattesystemet progressivt. En jämn fördelning kan emellertid uppnås på ett bättre sätt genom att man vidtar politiska åtgärder som främjar resultatet av lärande för alla barn oavsett bakgrund och ökar integrationen på arbetsmarknaden än genom att man behåller den mycket höga marginals-katten för höginkomsttagare eller den förmögenhetsskatt som nyligen avskaffades. Dessutom skulle det ändå ske en kraftfull omfördelning i form av offentligt finansierade tjänster som barnomsorg för alla och en relativt generös social trygghet. En socialt godtagbar – och effektiv – strategi skulle kunna vara att höja tröskeln ytterligare för när man ska börja betala statlig inkomstskatt. Man bör också i något skede överväga att återinföra Sveriges välfungerande fastighetsskatt på 0,7 procent av privatbostädernas marknadsvärde, som ersattes av en begränsad kommunal avgift 2007. Detta skulle sätta fart på omfördelningen på ett sätt som främjar tillväxten.

Viss liberalisering av hyresmarknaden är på gång

Eftersom det inte förekommer marknadshyror tilldelas hyresbostäderna via köer, omfattande ansökningsförfaranden och i vissa fall genom svartabörshandel. Vissa hushåll kan därför få vänta upp till tio år på att få den bostad de vill ha eller tvingas köpa sig en bostad fast de hellre skulle vilja hyra. Det är därför positivt att de nya förslagen till reformer går i den riktning som rekommenderades i den förra OECD-rapporten. Att låta hyrorna stiga där det finns köer skulle lösa det största problemet med den svenska hyresregleringen, nämligen att hyrorna inte får anpassas efter tillgång och efterfrågan. Systemet är

ändå administrativt komplicerat. Den gradvisa strategin att begränsa hyresökningarna till 5 procent per år bidrar förmodligen till att öka stödet för reformen även om det skulle vara önskvärt med en snabbare anpassning för att påskynda effektivitetsvinsterna. Det krävs också åtgärder för att främja konkurrensen inom byggsektorn och underlätta samhällsplaneringen.

Tydliga framsteg har gjorts när det gäller långvariga problem med utestängning från arbetsmarknaden och bidragsberoende

Andelen vuxna i arbetsför ålder som lever på inkomstersättning har minskat betydligt de senaste åren. Efter att ha legat på omkring 20–21 procent under åren 1997–2005 sjönk den till 18 procent 2007. Detta beror delvis på konjunkturuppgången. Enligt analysen i den förra rapporten bör emellertid den senaste tidens bidragsreformer och andra åtgärder mot utestängning från arbetsmarknaden ha långvariga positiva effekter i form av högre deltagande på arbetsmarknaden och lägre strukturell arbetslöshet. En stor del av förbättringen återspeglar en sjunkande sjukfrånvaro. I flera år var sjukfrånvaron den allra högsta i OECD-länderna, med 25 förlorade arbetsdagar per heltidsanställd under 2004. Sedan dess har administrationen skärps och både sjukfrånvarotalen och antalet nya personer som uppbär sjuk- och aktivitetsersättning har sjunkit med ungefär en tredjedel. Trots detta är sjukfrånvaron och andelen personer som uppbär sjuk- och aktivitetsersättning fortfarande bland de högsta i världen. Fortsatta reformer som sträcker sig utöver de krav som ställdes i juli 2008 om att man ska vara beredd att byta arbetsuppgift och i sista hand arbetsplats kan därför behövas.

Ungdomsarbetslösheten är fortfarande hög och visar på brister både inom utbildningssystemet och på arbetsmarknaden

I ett internationellt perspektiv har Sverige en hög utbildningsnivå. Över 90 procent av ungdomarna har gått ut gymnasiet, en andel som är bland de högsta i OECD-länderna och som ligger över de övriga nordiska länderna. Ungdomsarbetslösheten är emellertid utbredd även om den har minskat från 22,8 procent av arbetskraften 2005 till 19,2 procent 2007 i kölvattnet av den kraftiga ekonomiska tillväxten. I Danmark, Island, Nederländerna och Norge, som har liknande sociala preferenser, är ungdomsarbetslösheten bara en tredjedel så hög som i Sverige. Arbetslösheten är särskilt hög bland lågutbildade ungdomar och invandrarungdomar. Detta visar att det finns problem både inom utbildningssystemet och på arbetsmarknaden. Ett utbildningssystem som hjälper barn och ungdomar med alla sorters bakgrund att utnyttja sin fulla potential är absolut nödvändigt för fortsatt välbefinnande och för att minska utestängningen från arbetsmarknaden bland ungdomar och lågutbildade, särskilt mot bakgrund av de relativt generösa inkomstersättningarna och en liten lönespridning.

Grundskolan måste garantera att alla får en bättre start

Resultaten i grundskolan är inte så bra som de var tidigare. Vid 15 års ålder ligger elevernas kunskaper enligt PISA:s kunskapsmätning över OECD-genomsnittet när det gäller läsförståelse men inte när det gäller matematik och naturvetenskap. Dessutom ligger 15-åringars intresse för att lära sig naturvetenskap, den tid de ägnar åt naturvetenskaplig verksamhet utanför skolan och deras intresse för att arbeta med naturvetenskap senare i livet långt under genomsnittet för OECD-länderna, vilket gör att man måste fråga sig hur man kan stimulera barns naturliga nyfikenhet och intresse för naturvetenskap. Fortsatt utveckling av tester för att bättre kunna övervaka de framsteg som görs i skolan skulle vara till hjälp, liksom det föreslagna systemet med lärarlegitimation, där större vikt läggs vid lärarnas särskilda kompetens vid fördelningen av arbetsuppgifter bland personalen. När legitimationssystemet väl har etablerats skulle större löneflexibilitet kunna belöna de bästa lärarna.

Gymnasieutbildningen bör på ett bättre sätt förbereda eleverna för inträde på arbetsmarknaden

Gymnasieskolans yrkesutbildning bör på ett bättre sätt förbereda eleverna för arbetslivet. Införandet av lärlingsutbildningar verkar lovande. Därigenom betonas en mer konkret, praktisk utbildning som kan ge invandrarungdomar och andra generationens invandrarungdomar en bättre förståelse för förhållandena på en svensk arbetsplats. Lärlingsutbildningen får emellertid inte vara så specifik att eleverna går miste om allmänna kunskaper de kan komma att behöva för att byta yrkesinriktning senare i livet. Antalet gymnasiefriskolor har ökat synnerligen snabbt och andelen elever har stigit från 3 procent till 17 procent på bara tio år. Konkurrensen från gymnasiefriskolorna är välkommen, inte minst eftersom den visar inom vilka områden det kommunala skolväsendet kan förbättras. Småskalighet kan till exempel hindra yrkesprogrammen från att utvecklas på ett bra sätt i de kommunala gymnasieskolorna. Med tanke på bristerna när det gäller yrkesprogrammen kan det vara av intresse att analysera konsekvenserna av att föra över ansvaret för gymnasieskolan från kommunerna till staten. Vid en sådan analys skulle man också kunna titta på andra utbildningsnivåer. För att underlätta valet bör de potentiella eleverna få större insyn i arbetsmarknadsutsikterna för de olika alternativen, till exempel genom att man offentliggör statistik över sysselsättningsresultaten för dem som nyligen har avslutat utbildningen.

Den högre utbildningen står också inför utmaningar

Sveriges högre utbildning har många starka sidor. En svaghet i det svenska systemet är emellertid att studenterna avslutar sin högre utbildning sent. För att påskynda inträdet på arbetsmarknaden skulle studiemedlet för studenternas levnadskostnader kunna ändras så att bidragen ersätts av lån om studierna drar ut på tiden. Man skulle också kunna ge de studenter som träder in tidigt på arbetsmarknaden eller slutför studierna i tid en särskild belöning. Kvaliteten skulle kunna förbättras genom att anslagen till viktig forskning och högre utbildning fördelas efter tydligare kriterier och genom att man ger universiteten större frihet att utveckla det de är bra på. Att enbart förlita sig på skattefinansierad högre utbildning kan vara ett hinder i det här sammanhanget. En strategi skulle kunna vara att gradvis införa ett system där studenterna betalar för undervisningen samtidigt som man utökar de statliga studielånen för studenterna så att de kan finansiera undervisningskostnaderna. Detta görs i alltfler OECD-länder för att uppfylla både målet om effektivitet och om jämn fördelning, bland annat mot bakgrund av den ökande rörligheten bland högkvalificerade. I Sverige överväger man för närvarande att genom lagstiftning införa avgifter för studenter som kommer från länder utanför EU. En sänkning av den statliga inkomstskatten, vilket rekommenderas ovan, skulle öka avkastningen för högre utbildning som är ganska låga med internationella mått mätt.

Arbetsmarknadsinstitutionerna är för stelbenta

Bristerna i utbildningssystemet är inte den enda förklaringen till den höga ungdomsarbetslösheten. Danmark och Norge har liknande resultat som Sverige i PISA-undersökningen men mycket bättre arbetsmarknadssituation för ungdomar. Utbildningen måste reformeras, men man måste också komma till rätta med trögheterna på arbetsmarknaden. Höga minimilöner och en komprimerad lönestruktur gör det svårt för ungdomar att ta sig in på arbetsmarknaden. Detta gäller särskilt invandrarungdomar och ungdomar med ofullständig utbildning. Efterfrågan på arbetskraft har stimulerats genom en allmän sänkning av arbetsgivaravgiften för personer under 26 år. Rabatten gör det lättare för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden men dödviktskostnaderna är förmodligen höga och rabattens positiva effekt på ungdomsarbetslösheten kan motverkas av kraven på högre löner. Den aktiva arbetsmarknadspolitiken förbättras med jobbgarantin för unga genom att man nu sätter fokus på att ge förstärkt jobbcoachning i ett tidigt skede av ungdomsarbetslöshetsperioden och minskar den föreskrivna ersättningsnivån efter 20 veckor, jämfört med efter 40 veckor för andra. Ersättningarna är i själva verket ändå generösare för ungdomar än för vuxna i den mest aktiva åldern. Taket för arbetslöshetsersättning är exempelvis ofta

mindre bindande för ungdomar. Dualismen när det gäller anställningsskyddet är särskilt oroväckande. Den nya förlängda maximala giltighetstiden för tidsbegränsade kontrakt ger arbetsgivarna bättre möjligheter att ”testa” unga arbetssökande. Det finns emellertid en risk för att ungdomar fastnar i tidsbegränsade kontrakt i stället för att få en fast anställning. Ett sätt att bana väg för fast anställning kan vara att lätta på bestämmelserna för uppsägning och förlänga provanställningstiden för fast anställning. De här frågorna är så pass komplicerade att det krävs en översyn av de vidare konsekvenserna, bland annat med hänsyn till de kollektiva löneförhandlingarna.

Privatiseringen bör fortsätta

En viktig framgång den senaste tiden har varit de framsteg som gjorts med att privatisera de statliga företagen. Privatiseringen är motiverad eftersom svenska statens portfölj av statliga företag beräknas uppgå till motsvarande omkring en fjärdedel av Stockholmsbörsens värde. Den statliga företagssektorn är bland de mest omfattande i OECD. Statligt företagsägande kan hindra innovation och företagsamhet och avskräcka potentiella aktörer. Privatiseringen bör därför fortsätta – trots att oron på finansmarknaden kan göra att vissa transaktioner måste skjutas upp för att garantera rätt pris för försäljningen av tillgångarna. Som uppföljning till den nuvarande planen (försäljning av en bank, en långgivare och den etablerade telekomoperatören enligt ett befintligt riksdagsbeslut) bör man prioritera försäljningen av andra företag som redan fungerar enligt marknadsekonomiska villkor (till exempel det etablerade flygbolaget, andra transportföretag och skogsbolag). Monopolet bör minskas i vissa fall, till exempel när det gäller järnvägen och detaljhandeln, i kombination med lämpliga förändringar i lagstiftningen för att skydda konsumenternas välfärd. När det gäller företag som har ett särskilt samhällsintresse kan man förmodligen uppnå samma mål med hjälp av andra politiska åtgärder, utan att staten behöver äga företag. Vinsten från försäljningen av tillgångarna bör aldrig användas till att finansiera nya utgifter eller minskade intäkter, vilket skulle få skadliga finanspolitiska konsekvenser på längre sikt. I stället bör den användas till att minska statskulden.